

HRVATSKE POLJODJELSKO-GOSPODARSKE OBLJETNICE
I SPOMENDANI
(848-1918)

CROATIAN AGRICULTURAL ANNIVERSARY AND MEMORIAL
DAYS (848-1918)

F. Šatović

*Sve što mi mislimo i radimo je funkcija
onog što su drugi mislili i radili prije nas.*
(P. Medawar, 1985)

Ova kronologija je pokušaj podsjećanja agronoma na neke važne i manje važne zanimljive događaje iz prošlosti hrvatske agrikulture, širenja agroinovacija i razvoja tehnologije poljodjelstva i agronomske znanosti od prvih samostanskih biljevišta do osnutka Gospodarskog danas Agronomskog fakulteta u Zagrebu. Riječi i pravopis su ostavljeni uglavnom onako kako su zabilježeni u Gospodarskom listu i drugim izvorima podataka.

848. Prvi hrvatski benediktinski samostan osnovao knez Trpimir u Rižinicama. Obveza benediktinaca je uz molitvu i rad u vrtu, polju, vinogradu, staji i obrtničkim radionicama. Širili su agrikulturne vještine Gala romaniziranih Kelta iz Franačke i etruščansko-rimske iz Lombardije. Samostanski vrtovi su naša najstarija biljevišta i pokušališta.
1079. Bašćanska ploča iz 1079. godine je najstariji hrvatskim jezikom glagoljicom pisani spomenik. Zvonimir kralj hrvatski daruje zemljište (ledinu) samostanu benediktinaca u Jurandvoru.
1288. Vinodolski zakon je prvorazredni hrvatski kulturni spomenik u kojem su glagoljicom popisani pravni običaji slobodnih seljačkih općina i feudalaca o polju, žitu, vinogradu, sijenu i stoci.

1325. Istarski razvod u prijepisu Mikule plovana Gologoričkog iz 1325. govori o utvrđivanju međa uz vjerski obred (zapravo nastavak rimskih terminalija) i 3 notara (latinskog, nemškoga i hrvackoga) kao i završnu gozbu.
1440. Poljički statut iz 1440. godine prvi puta pismeno uzakonjuje dotadašnja običajna prava u području Poljica. Prepisan je 1665. godine i dodano: Ovo neka se zna, kako pripisamo ovi poljički statut iz staroga u ovi virno i pravo, ni uzmaknuv ni primaknuv, nego da se bolje razumi rvacki i latinski. Ukinut je 1807. za francuske uprave.
1561. Prvi puran u Hrvatskoj jede se 8. rujna 1561.
1571. Prvi duhan se uzgaja u Đurđevačkoj regimenti Vojne Krajine sjemenom iz Italije (Vaniček, 1875).
1572. Prvi kukuruz donose španjolski trgovci preko Italije u Dalmaciju.
1579. Kukuruz se uzgaja u Srijemu, Bačkoj i Banatu.
1595. Vrančić Faust (1551-1617) upravitelj dobara vesprimskog biskupa, posjednik Petrova polja, Muća i Žrnovnice, izumitelj i leksikograf izdaje Rječnik 5 najuglednijih jezika. U knjizi Novi strojevi (Machinae novae) tiskanoj 1595. rješava problem organizacije i podjele rada kod kosidbe, vršidbe i čišćenja žita. Opisuje 18 različitih mlinova na pogon ručni, životinjski (magarci, volovi, konji), vjetar, vodu, plimu i oseku.
1606. Novljanski urbari pisani hrvatskim jezikom iz 1606. i 1653. govore o odnosima u poljodjelstvu.
1611. Drži se da je kukuruz kod nas najprvo sijan u okolišu Požege oko g. 1611. (Turk, 1914:193).
1611. Kukuruz se uzgaja 1611. godine na imanju Zrinskih u Međimurju.
1612. Kukuruz se sadi na području Đurđevačke regimente Vojne Krajine (Vaniček, 1875).
1612. Police od osmarije, od žita i vina pisane su u Grižanima u Vinodolu od 1612. do 1742. godine.
1630. Statut slavonske Vojne krajine donešen je 5. listopada 1630. godine.
1653. Prvi sačuvani hrvatskim kajkavskim jezikom pisan kalendar Mesečnik horvatski daje poljodjelske pouke kao i slike poslova po mjesecima.
1666. Statut hrvatske Vojne Krajine donešen je 19. listopada 1666. godine.

1670. Zabranjuje se 9. kolovoza 1670. pod kaznom konfiskacije uvoz duhana u Austriju, kao veoma škodljive biljke.
1673. Administrator fiskalnih dobara Ugarske komore Grgur Pavešić dao je 31. svibnja 1673. oficijalu J. Funtaku u Božjakovini latinskim jezikom pisanu Instrukciju o upravljanju posjedima. (KAJ IV/81).
1676. Prvo krijumčarenje duhana se spominje u Dubrovniku.
1680. Sastavljen novi urbar za fiskalno dobro Božjakovina.
1698. Vitezović Pavao Ritter (1652-1713) izdaje 1698. godine Zoroašt hrvacki aliti mesečnik i dnevnik gospodski i gospodarski koji daje poljodjelske pouke.
1705. Vitezovićev Mesečnik hrvatski gospodi i gospodarom i vsake vrsti ludem obojega stana i spola za vsako vreme, priliku i želu kruto hasnovit i potriban za leto Gospodina našega 1705. Ima i: Priričnik aliti razliko mudrosti cvitje (stihovane poslovice).
1713. Kukuruz se širi cesarskim befelima i sultanovim fermanima. 1720 Bathyany podigao u Ozlju tkaonicu lana i konoplje.
1726. Karlo VI (1711-1740) počeo graditi Karolinsku cestu od Karlovca do Bakra i Rijeke, da se žito dovoženo lađama iz Slavonije i Ugarske do Karlovca uzmogne otpremati na more. Uz cestu su osnovana naselja Vrbovsko, Sušice i Ravna Gora u koja se naseliše Hrvati, Slovenci i Česi (koji sade vjerojatno i prvi krumpir u Hrvatskoj).
1728. Cvatučići korun u okolišu Požege spominje prema nekom napisu V. Koe-reškenyi u Uputama u gospodarstvo.
1728. Krumpir donose češki staklari u Gorski Kotar. U Crnom Lugu radi staklara Perlasdorf od 1728. do 1735. Stažimir 1880. spominje u Ratarstvu za puk kasni krumpir gerovac. General Beck je doveo u Gorski Kotar Čehe, ali su se vratili natrag. 1737. Slavonski urbar Karla VI. proglašen 22. svibnja 1737. godine.
1740. Krumpir je preporučio saditi 1740. car KARLO VI. Svaka kuća je dobila od svojeg vlastelina po 6 gomolja krumpira za sjeme. Prisilno su ga sadili samo za krmu svinja, iako su ga vladari čak tražili za objed na stol. (Stabej, 12).
1743. Hižna knjižica. Pučki kalendar, koji piše i kaj ima činit i obdržavat gospodar hiže čez vse leto vu svojem gospodarstvu, vsakojačke domače meštrije i

- vraćta i hižni razveselitel. Zagreb 1743. str. 260 (v. sl. KAJ 5-6/91). Izdanja: 1756, 1783, 1797. Puškadija-Ribkin, KAJ.
1752. Staleži Hrvatskog sabora odlučiše nakon nerodne 1751. godine (poplave i suše) da se potamane VRAPCI. Svaki dim predaje 300 vrapčjih glava. Nerodnu godinu vrapci plaćaju glavama! Poreznici vole više uzimati po 1 krajcar nego vrapčju glavu. Oko 1756. je obveza sama od sebe prestala. (Krčelić, *Annuae*, 183).
1753. Prva talijanska poljoprivredna akademija bila je osnovana u Firenci godine 1753. (Reale Accademia di georgofili). 1754. djeluje na Univerzitetu u napulju Katedra političke ekonomije koja se posebno bavi poljoprivredom. (Stipetić, 1989).
1755. Privremeni KEGLEVIĆEV URBAR objavljen 11. listopada 1755. prema Karlovom urbaru iz 1753.
1756. Grimanijev zakon tzv. po njem seljak u Zagori dobiva 7305 četvornih metara obradive zemlje s obvezom da bude vojnik u mletačkoj Krajini i plaća desetinu državi.
1756. Slavonski urbar Marije Terezije izdan 15. ožujka 1756. Odredio broj dana rabote na jednu sesiju (selište). Vlastelin je rad preko toga morao plaćati na dan 12 krajcara. To je vrijedilo i 1793. godine kad je bilo već nerealno nisko.
1762. Relković Matija Antun (1732-1798) prosvjetitelj graničara izdaje u Dresdenu *Satir iliti divji čovik u verše Slavoncem*, prvo djelo hrvatske književnosti s poukama o poljodjelstvu.
1762. Trivijalka u Vinkovcima prva škola u brodskoj pukovniji otvorena je 1762. s 44 učenika (40 rkt). Učitelj ima 16 ft mjesečno, stan i drva. Iz te škole se ide u štopsku školu, koje su u sjedištima stožera pukovnija i traju 4 godine.
1764. Patent carice Marije Terezije, kojim se određuje osobita njega za svilarstvo u Austriji a naposeb. u vojnoj Krajini izašao je 28. svibnja 1674. godine. (GL 1881).
1764. General Filip Back je dao dovesti 9 kola podzemnih gomolja zvanih krompiri iz Češke i posađeni su u kraljevini i Krajini za pomoć izgladnjelom pučanstvu. (Krčelić, *Annuae*, 482).
1764. U Sušici (Ravna Gora) radila je staklara Čeha Antuna Holuba od 1764. do 1865. (Večernji list 23. VI. 1987).

1765. Marija Terezija ukine 6. lipnja 1765. svaki porez na daću od dudovine i dudinjaka. U listopadu 1763. naredila je sadnju dudova uzduž svih cesta i puteva u carevini. (GL 1881).
1765. Pavišević Josip. Uputa o sađenju dudova, Osijek, 1765.
1765. Godine 1765. na Sveučilištu u Padovi osniva se prva u svijetu Katedra za poljodjelstvo.
- 1766 28. Prosinac 1766. uvode se učiteljske stolice za kameralistiku u Trnavi, Linzu i Klagenfurtu za predusretnuti osiromašenju naroda.
1766. Kalendar na razgovor Ilirah. Najstariji sačuvani slavonski kalendar.
1767. Naredba Marije Terezije od 16. svibnja 1767. o sadnji i uzgajanju krumpira (Erd-äpfel) hrane sirotinje u svim c. kr. nasljednim zemljama. U njemačkim zemljama i Českoj ga već sadi više tisuća stanovnika. (Stabej).
1767. Podignuta platnara lana u Bakru.
1767. Prvo stado španjolskih merino i talijanskih padovanskih ovaca u Mrkoplju.
1767. Publica Societ-oeconomica di Spalato. Osnovali 14. VIII 1767. u Splitu posjednik Ivan Moller, Dr. Julije Bajamonti, Lav Urban i Josip Ivelić (Ivellio) osnivači. Osim njih polj. pisci su i članovi: J. Čulić, Giovanni Arduino, Luka Čaletić i konte Krušević.
1767. Praktičnu školu za uzgoj dudovih svilaca u Vojnoj Krajini vodi inspektor svilarstva Karlo Solenghi.
1767. Ugarski urbar proglašen 17. listopada 1767.
1768. Solenghi Karlo. Dudovo drevo i svilni črveki, Zagreb, 1768.
1769. Odlukom Marije Terezije od 17. VII. 1769. osnovan je u Varaždinu studium politico-camerale in regnis Dal., Cro. et Scl. prva visokoškolska ustanova upravno-političkih i ekonomsko-financijskih znanosti u Hrvatskoj.
1769. 19. kolovoz 1769. carević Josip II ore na polju moravskoga seljaka Novotnya. Plug, kojim je car jednu brazdu naorao čuva se u muzeju Brna. (GL 1869:144 piše da je seljak Anton Trnka orao za ozimninu. Carević je dvakrat prošao plugom. Tu je spomenik. GL. 1881).
1769. Čolnićeva konvencija o luknu 7. listopada 1769. u Slavonskoj Krajini.
1771. Paul Ivan Venceslav. Hranjenje ovac i obdelavanje duhana. Zagreb. 1771.

1771. Pokusi uzgoja riže u Varaždinu po nalogu Marije Terezije.
1771. Relković Matija Antun. Razloženje svrhu plođenja i pripaše ovaca s jednim nadometkom od sijanja i timarenja duhana iz nimačkog od Ivana Paula na slavonski jezik preneseno. U Osiku 1771. str. 98 (II. izdanje u Beču 1772. str. 111).
1771. Splitska agrarna akademija zakupila polje za pokuse kad su vlasti je službeno prihvatile i dodijelile joj godišnju pomoć. (Božić-Bužančić, Hist. zbornik XLV(1) 1992:114.
1772. Političko-kameralni studij preseljen iz Varaždina u Zagreb i 1776. uključen u Pravni fakultet.
1772. Ignatio Jablanczy, slavne varmeđije požeške njegovdašnji notar. Priručna knjiga za slavonsku seljansku mladež učiti u dobro naređenom poljskom rađenju. Knjigu Wieganda tiskanu u Beču 1771. je po premilostivoj zapovijedi nj. c. kr. veličanstva iz njemačkog jezika u slavonski preobratio godine 1772. (List mjesečni 2/1846:23).
1772. Oršić grof Adam. Betegujuće živine vračitel. Zagreb 1772.
1773. Pčelarska praktična škola Vojne Krajine u Petrovom selu. Učitelj kapetan Oesterreicher. Prva austrijska pčelarska škola otvorena je 18. Studena 1770. u Beču pod ravnanjem Jakoba Janše iz Kranjske.
1774. Adamović, Ivan Kapistran: Gospodarski pravilnik (Regulamentum domaniale). Kajkavsko-ikavski rukopis napisan 1774. godine dvorskom i španu imanja sv. Helena i Majkovec, koje je dobio po ženi Križevčanki Perničevoj.
1774. Blagojević, Adam Tadija: Iskušani nauk, kako se ovce kroz dobro upravljanje k najboljemu stanju dovesti i u takvom uzdržati mogu. Iz nimačkoga. U Požunu 1774. str. 108.
1774. Romani Antun, svilarski nadzornik došao iz Gorice Gradiške Kratek navuk, pored kojega najbolje beleh murvi drevje zadobiva se, ter i svilni črvi redno hraniti se mogu. Varaždin 1774. II. izd. 1775.
1775. Od skrbi i paske okol ovac. Varaždin 1775.
1776. Relković, Matija Antun: Prava pomljivo ispisana ovčarnica. Osik 1776.
- 1776 U Varaždinu 25. travnja na sv. Marka izgorjelo 385 kuća zbog pušenja i vlada seli u Zagreb.

1777. Prvi poljoprivredni nadzornik u mletačkoj Dalmaciji Giovanni Arduin djeluje od 1777 do 1790. godine.
1779. Osnovana Opća praktična gospodarska škola 1779. Szarvas i 1786. Nagy Miklos u Ugarskoj. (Some of the earliest agricultural schools in Europe. Swanson, E. B. Agricultural Extension, Rome, 1874:3). Iz Szarvasa je 1802/03. biskup Vrhovec doveo u školu u Cerje učitelja Dumbovića.
1780. Hrvatski urbar Marije Terezije proglašen 27. studenog 1780.
1780. Odredba vlasti da se u glavnim školama krajine (zvanim i normalke) odnosno štopskim (u sjedištima štaba regimente) veća pažnja poklanja gospodarstvu i ćudorednom vladanju nego li krasopisu, a 1785. da na ispitu gospodarstvo je isto kao i ostali predmeti. Tkalac, Školstvo, 1973.
1780. Regule od sađenja, uzmnožanja i potribnog sačuvanja vrba. Požun 1780.
1781. 2. ožujka 1781. car Josip II uveo je državne opasače carske pastuhe kad je dao i 1000 forinti za prvu praktičnu školu u Cerju, a ministar policije Bach je 1853. predložio da se polovica sredstava dobivenih ukidanjem financiranja pastuha i uzme za školu gospodarsku.
1781. Zagrebački biskup Josip Galjuf daruje za osnivanje Opće praktične gospodarske škole u Cerju jedno čitavo selište zemljišta, a car Josip II 1000 forinti. (Samo 3 godine poslije osnutka prve takve u Evropi u Szarvasu u Mađarskoj!). 1785. Josip II suvladar Marije Terezije patentom o emancipaciji od 22. kolovoza 1785. dozvolio kmetovima da se mogu vjenčati bez privole vlastelina, polaziti škole, učiti zanate, seliti jer nisu više vezani uz zemlju, a mogu ju i prodati kao i pokretnine. (Još 1784. je proveo popis svega naroda, a od 1. svibnja 1786. uređuje katastar 750 časnika i mjernika u Hrvatskoj i Ugarskoj).
1786. Osnovana druga Opća praktična gospodarska škola (Nagy Miklos u Ugarskoj. (Swanson, 1984:3).
1786. Osnovane ergele brodske i gradiške regimente s 35 pastuha i 409 kobila.
1787. Osnovana 16. srpnja 1787. Accademia economico-letteraria di Zara (Gospodarsko-književna akademija u Zadru). U njoj su i pisci: conte Julije Parma, Ottavio Cristofoli di Conegliano i F. Ciprijanović Farković.
1788. Lalangue, Ivan Krstitel (Jean Baptiste): Jabuke zemelske saditi... Zagreb. 1788.
1788. Osnovana Societa Georgica della Riviera dei Castelli di Trau (Poljodjelsko

- društvo kaštelanskog primorja u Trogiru). Osnovao Anton Radoš de Michieli-Vitturi u Kaštelu Lukšića. Piscini i Ivan Luka Garagnin, biskup Ivan Stratico, Ivan Banović i grof Vracien.
1788. Nekoliko članova splitske akademije 1788. utemeljilo u Kaštel-Lukšiću Societa Georgica, e Scuola Agraria de'Castelli di Trau. (Društvo prijatelja poljodjelstva i poljodjelsku školu). Ante Radoš M. Vitturi uredio pokusni vrt 7450 m² (danas Perivoj Vitturi).
1789. Mletačke vlasti prihvatile statut akademije i otvorena je 8. lipnja 1789. Societa georgica (poljodjelsko društvo) zvano i Accademia agraria (agrarna akademija) u Kaštelu Lukšiću.
1789. Ubavištenje od lana i konoplje, opravljanje za poljodilce. Budim. 1789.
1789. Vpućenje od lana i konople obdelavanja. Budim. 1789.
1789. Maksimilijan Vrhovac zagrebački biskup (1787-1822) osniva 1789. Praktičnu gospodarsku školu u Cerju, po uzoru na sličnu u Szarvasu u Ugarskoj, odakle je došao i profesor Dumbović. Otvorena 18. svibnja 1802, a zatvorena 1803.
1790. Nauk za duhan sadeće lude. Budim. 1790.
1791. Odnarođeni turopoljski plemić grof Festetić je kupio 1791. za 1,600.000 for. imanja zaplijenjena Zrinskima u Međimurju od nadarenog grofa Althana. On je 1797. osnovao Poljoprivrednu akademiju u Keszthely-u, gdje je školovano nekoliko desetaka hrvatskih plemića.
1792. Gianuizzi, Dominik. (župnik u Kaštilu Lukšića) Nauk poljskoga težanja. Prikazan, poklonjen, i posvećen prisvitloj, i priuzvišenoj gospodi određenim svrhu poljskoga težanja. U Mletcii, 1792 (p. 144).
1795. Frković, Ivan de Cypriani. Nauk za težake od Dalmacije. Mletci. 1793. (prijevod djela Parma).
1796. Relković Josip Stipan. Kućnik što svakoga miseca priko godine: u polju, u brdu, u bašči, oko marve i živadi, oko kuće i u kući činiti, i kako zdravje razložno uzdržati ima. U Osiku, 1796. str. 445. Prva hrvatska stihovana poljodjelska enciklopedija.
1796. Šipuš J. Temelj žitne trgovine polag narave i događajev. Zagreb. 1796.
1797. Grof Feštetić odnarođeni turopoljski plemić osnovao plemićku Višu gospodarsku školu Georgikon u Keszthely, koja radi do 1848. godine kada postaje

- državna. Godine 1791. je kupio bivša imanja Zrinskih u Međimurju od nadarenog grofa Althana za 1,600.000 forinti.
- 1769.[?] U Kesthelju u Ugarskoj djeluje plemićko Više gospodarsko učilište od 1769. godine. (GL 1873:56).
1802. Prvi pokus gnojenja koštanom mukom u Hrvatskoj postavljen je 16. ožujka 1802. (GL 1881).
1802. Počela 18. svibnja Opća praktična gospodarska škola u Cerju na granici biskupskog posjeda u Vugrovcu i Šašinovcu, kaptolskog u Kraljevcu, ergele u Kobiljaku, a u blizini komorskog posjeda Božjakovina i posjeda slavonskog vlastelina Adamovića u Sv. Jeleni.
1804. Marin de Maris, Ivan, Rabljanin. (župnik): Malahna naprava i ponukanje za težaka vrhu prikoristnega tega od krumpira. Zadar 1804.
1806. Prva gospodarska škola u Austriji ustrojena je 14. Ožujka 1806. po Jordanu u Vösendorfu blizu Beča.
1806. Antun Radoš i providur Dandolo su osnovali pokušalište za gojenje krumpira između Kaštela Lukšića i Kaštela Staroga.
1806. Izlaze u Zadru za francuske vlasti prve novine na hrvatskom jeziku Kraljski Dalmatin (na talijanskom Il Reggio Dalmata) s poukama za težake. Izlaze do 1810. godine.
1807. Providur Dandolo i A. Radoš organiziraju pokuse s krumpirom na pokušalištu između Kaštela Lukšića i Kaštela Staroga. Kaštelanska akademija se bavila samo poljodjelskim pitanjima.
1807. Prva čitaonica u Hrvatskoj (Družba od čtenja) je osnovana u Zadru 1807. Inicijator je bio Bartolo Benincasa urednik prvih hrvatskih novina Kraljski Dalmatin (1806-1810).
1810. Težanje polja parostrojem zamisliše i pokušaše Englezi već g. 1810, ali zamašniju važnost poče ono dobivati tek od 1841, a ova vrst parostrojah od 1867. uvedena u prekomorskih stranah i u Francezkoj i Njemačkoj. U egipatskom Ponilju 1870 radi 300 paropluga. (GL 1870:29).
1812. Od 1812. do 1848. djeluje plemićka privatna Viša gospodarska škola Magyar-Ovar (Altenburg). Od 1818. do 1848. djeluje kao plemićka privatna Gospodarska akademija. (GL 1873:56).
1814. 24. Svibanj 1814. Dvorskim dekretom određuje se, da se na svih biskupskih

- licejih Austrije ima gospodarstvo predavati bogoslovom i budućim župnikom. Gl. 1881.
1817. Navuk zemeljske jabuke iliti krumpir za kruh, jistvine i konjkrmu potrebuvati... Zagreb, 1817?
1817. U pučke škole Vojne krajine uvedena gospodarska pouka.
1821. Horvacki kalendar (kasnije Varaždinski) od 1821. donosi i pouke: V pamet jemanja za poljodjelavce.
1822. Navučenje za obdelavanje konoplji. U Budimu 1822. str. 46 (2. izdanje 1824. str. 30).
1826. Klinggräff umirovljeni pruski časnik kupio 1826. imanje Sermage na Cmroku, a 1833. perivoj Capanika (Tuškanac 100, Cmrok 1) i osnovao (1846) Gospodarsku školu, Školu za tjelovježbu i Zanatsku školu. Umro 1856. i pokopan u perivoju. (Jurčić KAJ 5-6/92,86).
1830. Prvu malu šećeranu u Hrvatskoj podiže grof Janko Drašković na imanju Rečica kraj Karlovca. Nakon financijskih teškoća prodaje imanje, koje zbog šećerane kupuje Bečanin V. Herzberg.
1831. Prvu ilirsku čitaonicu u Varaždinu osnovao je barun Metel Ožegović.
1832. 6. Siečanj 1832. Biskup Alexander Alagović nalaže svim župnikom da nevjenčaju seljana dok nedokaže, da je barem 10 voćaka zasadio. (GL 1881).
1834. Kristijanović Ignaz izdaje od 1834. kalendar Danica zagrebečka s prilogom Tolnačnik hižni vsakovrstneh na hasen i prikračenje vremena služeći.
1835. Danica horvatska, slavonska i dalmatinska (od 1836-43. D. ilirska) prvi časopis na hrvatskom jeziku koji objavljuje i članke o gospodarstvu. Uređuje je Ljudevit Gaj.
1835. Prvi parni stroj u gospodarstvu radi u Hrvatskoj.
1836. U Čepinu posjedu I. K. Adamovića radi prva parna šećerana u Hrvatskoj od 1836. do 1852. godine.
1836. Uljara u Zagrebu na potoku Medveščaku oglašava da tiješti ulje sunčanice i raznog drugog sjemenja.
1838. Osnovana Ilirska čitaonica u Zagrebu. Predsjednik grof Janko Drašković.
1840. Prvi rasadnik i vrt u pučkoj školi Vrbovec 1840. godine.

1841. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo osnovano 24. XI. 1941. u Zagrebu s 84 člana. Predsjednik biskup Juraj Haulik, potpredsjednik irski grof austrijski general Laval Nugent.
1841. Biskup Haulik stavlja 21. Prosinca 1841. gospodarskomu društvu 4 jutra zemlje na briegu kod sv. Roka a zatim Zavrtnicu na Ribnjaku na raspolažanje za društveno pokušalište.
1842. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo izdaje 26. I. 1842. Priobćenja članovom, kasnije Gospodarske novine i od 1855. Gospodarski list prvi stručni gospodarski list na hrvatskom jeziku za izobražene gospodare. Izlazi uz manje prekide i danas u Zagrebu.
1842. Podžupan St. Köröškenji priobćuje 31. Siječnja 1842. gosp. društvu uspjeh svojih višegodišnjih uzgajanih experimentah sa novo uvedenom vrsti kuruza činkvantin. Stražimir bastardira činkvantin sa hrvatskim kukuruzom 1860. i dobiva Stražimirac. GL 1881:15.
1842. 25. Veljače na skupštini društva prisutno 211 članovah biskup Haulik daruje društvu 6 jutara oranice na Kalvariji za pokušalište.
1842. 21. Lipanj 1842. Njegovo Veličanstvo car Ferdinand dozvoljuje previšnjim riešenjem štampanje i izdavanje mjesečnoga glasila hrv. slav. gospodarskomu društvu. GL 1881.
1843. Prve terenske podružnice HSGD-a osnovane su 1843. i to 25/I u Glini (predsjednik pukovnik barun Josip Jelačić, tajnik poručnik Ivan Trnski) i u Petrinji (tajnik poručnik Mojsija Baltić), zatim 30/I Đakovo, 31/I Otočac, 3/II Križevci, 7/II Varaždin, 8/II Ludbreg i 11/II Karlovac.
1844. Zora Dalmatinska izlazi u Zadru od 1. I 1844. do 25. VI 1849. Pokretač i prvi urednik Ante Kuzmanić, liječnik. Nedjeljni list ima prekrasnih posve prosto pisanih članaka o poljodjelstvu - poljskom težanju - i u obće o seoskom gospodarstvu (GL 1/1845:16).
1844. U proljeće 1844. gospodarsko društvo zaključi prevađati gospodarsku knjigu Schlipfa i Nauk o usjevih Burgera (GL 1881:55).
1844. 27. svibanj 1844. Varaždinska podružnica predstavlja da se neimenuje nitko pučkim učiteljem niti selskim bilježnikom, koji nije učio gospodarstva i strogomu se izpitu podvrgnuo. GL 1881.
1844. 3. Srpanj 1844. Vlastelin Ferić u Posavini rabi prvi put u Hrvatskoj kosu

- na mjesto srpa za žetvu, te priobćuje uspjeh tog pokusa gospodarskom društvu.
1845. Prvo pučko predavanje za seoske gospodare održano je 21. ožujka u Tuhlju, a drugo u Klanjcu. Pisac tih tiskanih predavanja (zabava) je Karlo Klinggräff, a prevodilac s njemačkog na hrvatski Dragutin Rakovec, urednici Gospodarskog lista.
1845. 24. Ožujak 1845. Gospodarsko društvo nastoji osnovati poljodjelsku školu u Zagrebu; predložena su 3 profesora sa theoretičnom i praktičnom obukom. Antun Popović daje u to ime 100 for. srebra. GL 1881.
1845. 8. Travanj 1845. Mijo Sabljar, umirovljeni major, sije i goji na Rieci bumbak (Baumwollepflanze) s vrlo dobrim uspjehom.
1846. Od 24. 7. 1846. do 1848. na Gospodarskom zavodu na Ksaveru u Zagrebu Karl Mayer von Klinggraeff vlasnik od 1826. uzornog gospodarstva na Cmroku s 3 učitelja praktično osposobljava 24 seljačka mladića za poslovođe imanja. (Umro 1856).
1847. Austrijski vinogradarski stručnjak Franz Xaver Trummer pregledao je obilascima od 1847 do 1854. godine i opisao sorte u vinogradima kraljevine Hrvatske.
1847. Kolendar za puk izdaje od 1847. do 1850. godine Hrvatsko slavonsko gospodarsko društvo u Zagrebu. Urednik je Dragutin Rakovec. Prestaje izlaziti zbog štempla kojim su oporezovani svi kalendari, kao cigarete 1993!
1847. Nadbiskup Haulik je 1847 proglasio u Hrvatskom saboru narodni jezik uporabnim. Grof Coronini je vratio 1859. molbu G. društva da se u gospodarsko učilište uvede učevni hrvatski jezik. Ponovljenu 1860. ban Šokčević podastire Nj. V. i uslišana je.
1847. 26. VIII 1847. nadoravanje po 180 čhv. brazde široke 7 i duboke 5 coli na njivi župnika Stjepana Pogledića i nadjahivanje 8 jašiocah blizu na varoškoj ciglenici u Zagrebu. Varoški podložnik Jožo Križić 1., Jožo Kozar 2. i Miško Jalšić 3. Bilo 5 plugova. G List 1847:189.
1847. Od godine 1847. do konca 1866. obstojaše u Petrinji Poljodjelska bratovština poput nekog poljodjelskog ceha za podporu udrugarah u slučaju nesreće, a 1866. je preustrojena u Gospodarsku bratovštinu. Godine 1883. ima pokušalište od 27 ralih i 1046 hvatih.

1848. Pavao Bibić piše i izdaje 23. srpnja 1848. svoje djelce Hrvatsko voćarstvo.
1848. 28. veljače 1848. na sjednici Gospodarsko društvo raspačava 650 akcija po 5 for. za nabavu vlastitog pokušališta. Među dioničarima su i: Dragutin Rakovec, Stanko Vraz, Ljudevit Gaj i Ivan Kukuljević. GL 1881.
1848. Josip Jelačić banskim pismom objavljuje 25/IV/1848 (na dan sv. Marka kada se obavljaju procesije blagoslova polja kao nastavak rimskih ambarvalija) ukidanje tlake gospodske i svake daće urbarijalske i desetine crkvene.
1846. Održano 25. VIII. prvo natjecanje u oranju na Gospodarskom zavodu na Ksaveru. 1. nagrada 20 fr. sr. kmet Jožo Kozar iz Žitnjaka. U prisutnosti biskupa Haulika oralo se po 200 čhv. na četvero blago. Na utrkivanju konja 4 kmeta. Mato Burić iz Ježdovca 1.20 fr.
1846. Na natjecanje u oranju po 200 č.hv. s navadnim četveričnim plugovi na 4 vola dodju 25. VIII. tri kmeta biskupova. Nagrade i troškovi Haulika. Jožo Kozar iz Žitnjaka 1. nagrada 20 fr., Gjuro Horvat 2. od 15 fr. i Štef Kozarec oba iz Trnave 3. od 10 fr.
1846. Prvi paromlin s 11 KS u Hrvatskoj radi 1846. na imanju grofa Eltza u Korodu kraj Vukovara.
1846. Ivan Taubner (pobornik J. Liebiga) je podnio skupštini Gospodarskog društva 24. kolovoza 1846. prijedlog: O utemeljenju odbora za znanosti i umjetnosti u krilu gospodarskoga društva horvatsko-slavonskoga. Cilj mu je pospješivati poljodjelstvo, gojenje marhe i sve ine grane, zasijecajuće u područje poljskoga gospodarstva.
1846. 14. Prosinca 1846. Rodoljubni dr. Klinggräff, dr. Šloser, dr. Gaj, Peter i Sabljar polažu svojim privatnim sбирkama temelj narodnom muzeju, naime botaničkoj, zoologičkoj, mineralogičkoj, arheologičkoj numizmatičkoj sbirki, sbirki pečatah, herbar 16 000 biljaka. GL 1881.
1847. Na sjednici osrednjega odbora 13. travnja 1847. godine odobren je odsjek za naravske znanosti Odbora za znanosti i umjetnosti od 9 članova utemelitelja. Svrha odsjeka jest: zametnuti središte za sve naravoznanstvene težnje u domovini, te nastojati, da se sva fizička razmjerja izpitaju i naravoznanstvena znanja razprostrane.
1849. 9. veljače 1849. odbor gospodarskog društva predlaže da se uvede nauka o ratarstvu u pučkih učionah. GL 1881.

1849. Vasil Šimrak zemljomjer, kojeg je društvo slalo 1845. u Lombardiju radi navodnjavanja i odvodnjavanja livada obnarodovao je: Nauka odgojenja voćaka.
1850. Učitelj gospodarstva na preparandiji u Zagrebu Josip Partaš razpravlja u sastanku društva 30. Rujna 1850. o pokusnim gospodarstvima, sijanju trave i krme, izdavanju shodnih novina za uput. ukinuće zadruga, družinski red, razdieljenju većih gospodarstava na farme.
1850. Josip Partaš profesor poljskoga gospodarstva i drugih naukah na praeparandii u Zagrebu član je društva gospodarskoga hrvatsko-slavonskoga upisan g. 1850. tekući broj 1129.
1850. Težački poučitelj (L'agronomo raccoglitore) (= agronom skupljač, a raccoglitore je i mapa s prošivenim listovima) od 1850. do 1852. izlazi u Zadru. Urednik Petar Biankini.
1852. 2. Studeni 1852. Za društvo kupljen posjed u Tuškancu kod Zagreba od Stiglica za 8000 for. GL 1881.
1852. D. Stražimir podrškom I. Perkovca piše iz D. Zeline oštar članak u Nar. Novinama o potrebi da Hrvati imaju gospodarski list. List Društva Gospodarskoga hrvatsko-slavonskoga je 1852. izašao samo br. 1. Od 1853. izlaze Gospodarske Novine tjedno 4 stranice.
1852. Dragutin Stražimir (Vahter, 27.9.1821 - 7.5.1891) kapelan u D. Zelini od 31.1.1851., sin providnika imanja V. Bukovec, osnovao gospodarsku podružnicu Sv. Ivan Zelina. Obuhvaća cijeli kotar. Iz Cerja su članovi učitelj Petar Župančić i župnik Wohlmuth.
1852. Prva izloga proizvodah i plodovah godine 1852 iz civilne Hrvatske i Slavonije i Vojne Krajine HSGD-a u Zagrebu. 3. Studeni 1852. Izložba gosp. sjemenja i inih plodinah. (Izložba društva 1864. u Zagrebu je prva Dalmatinsko-horvatsko-slavonska izložba!)
1853. Gospodarske Novine izdaje jih na svetlo društvo gospodarsko za Hrvatsku i Slavoniju. Urednik je Dragutin Rakovec do smrti u jesen 1854, od 46/54 A. Praunsperger liječnik do 13/55. Tjednik na 4 stranice formata 275 x 226. Gospodarski list od 14/55 ur. Vukotinović.
1853. Na posjedu Ambroza Vraniczanija u Botincu obavljena je 28. lipnja 1853. pokusna žetva ječma konjskom kosilicom. (1. srpanj 1853. Prvi pokus u Hrvatskoj sa žitnim kosilom sustav Hussey, u Botincu na imanju Amb.

Vranicanija; kosilo se je 12 rali j. ječma.) GL 1881.

1853. Austrijski ministar policije Bach nadležan za gospodarstvo i ubiranje poreza šalje 22. studenoga banu Jelačiću program gosp. škole za koju treba naći zgradu i zemljište. Financirala bi se od 50% iznosa od ukidanjem uzdržavanja carskih pastuha.
1853. 15. prosinac 1853. Glavna skupština gosp. društva pod predsjedništvom bana Jelačića uzima u ozbiljni pretres ustroj gospodarske škole. U odbor stupi vlastelin N. Faller, tajnik Klinggräff, Megušera, fin. nadsvj. D. Stanisavljević i Tomić Donat, vlastelin.
1853. 6. Prosinac 1853. varaždinska podružnica urgira ustrojiti gospodarsku školu, izrađuje pravila te predlaže Ludbreg kao najshodnije mjesto za tu strukovnu školu. (GL 1881:183) škola Ludbreg.
1853. 31. Prosinac 1853. ban Jelačić otvara izložbu domaće industrije i gospodarskih plodina.
1853. Izloga proizvodah poljodjelstvenih i rukotvorinah za godinu 1853. HSGD-a. Otvorio ban Josip Jelačić 31. prosinca 1853. Po Vukotinoviću bila je izloga obrtno-tvornička, a ne obrtno-gospodarska. Druga izloga HSGD-a.
1853. Objavljen Patent o likvidaciji urbarijalnih odnosa i odšteti daća.
1854. Izloga od vina HSGD-a. Odbor za presudjivanje vina je 28. srpnja 1854. presudio 91 izloženi uzorak. Treća izloga HSGD-a.
1855. 26. Rujna 1855. Prodano je M. Krešiću zagrebačko društveno pokušalište kao nesposobno za pokuse za 8300 for. kupljena je Liepa ves u tu svrhu od Havlička za 10.000 for. GL 1881.
1855. Gospodarski List broj 14/1855. od 7. travnja uređuje Ljudevit Vukotinović do kraja 1857. kad ga zamjenjuje Bogoslav Šulek do broja 2/1866.
1855. Na izložbi voća i groždja u Zagrebu je 1855. bilo izložaka od 14 izložnika. Nadbiskupski posjed je izložio 77 vrsta jabuka i 45 vrsta krušaka, a Josip Čačković Vrhovinski (po Trummeru najvještiji hrvatski vinoznanac) iz Zagreba 73 vrste groždja. To je Četvrta izložba HSGD.
1856. 17. Lipanj 1856. Gospodarsko društvo predstavlja da se što prije namieste po čitavoj Hrvatskoj i Slavoniji kotarski živinari. Kot. živinari GL 1881.
1856. Druga izložba voća i groždja HSGD-a u Zagrebu 21. rujna, a to je Peta izložba HSGD-a.

1856. Gospodarsko društvo moli c. kr. namjesništvo da se budući pučki učitelji u ovdašnjoj preparandiji podučavaju teoretički u gospodarskih naucih u rukovodjenju poljodjelstvenih poslovah kao što se to u Kranjskoj budući učitelji i svećenici podučavaju. Kuralt rad HSGD, 1884.
1856. Prva tvornica gospodarskih oruđa u Osijeku.
1856. U podružnici sv. Ivanjskoj na Zelini je ustanovljeno 18. siječnja 1856. nagradjivanje najboljih bikovah i 4. ožujka je prvu nagradu od 15 forinti dobio seljak Grgur Antolković iz Hrastja, a drugu od 10 fr. Marko Lunjak iz Bisaga. Dovedeno 5 bikova.
1858. 15. Svibnja 1858. Namjestničko vieće odredjuje:
- 1) da svako selo ima držati svoga pastira a djeca da idu mjesto na pašu u školu,
 - 2) da svaka občina ima držati bika dobre pasmine koji mora biti između 4-5 god. star. Naredba GL 1881.
1858. 7. Svibanj 1858. namjestničko vieće odredjuje preko političkih oblasti:
- 1) da se imadu u buduće 1. travnja sve livade zagajati;
 - 2) da se imade do 30 lipnja sva košnja trave na livadah dovršiti i
 - 3) da občine postave potrebiti broj poljara i pudara. GL 1881.
1858. Izložba groždja, voća i inih proizvoda vrtnjih HSGD-a održana od 29. rujna do 3. listopada u dvorani Narodnog doma. To je Šesta izložba HSGD-a, jer 1857. nije održana.
1859. Königova sjemenarnica stoprv lani ustrojena krepko napreduje. Eduard König je u Donjoj Ilici u trgovini kod pauna otvorio početkom 1859. novu sjemenarnicu. Sjeme nabavlja iz Erfurta gdje ima najglasovitijih sjemenarah.
1860. 17. Prosinac 1860. Grad Zagreb zabranjuje pod kaznom ptice pjevačice hvatati i tamaniti. (GL 1881:19!).
1860. Kukuruz Stražimirovac. Četiri godine pred hrv.-slav. izložbom počeo sam bastardirati maleni američki klejić, tako zvani šestjedni kukuruz. To mi je najboljim uspjehom pošlo za rukom. Na našoj hrvatskoj izložbi god. 1864. dobio srebrnu kolajnu i diplomu.
1860. Oplemenjivanje pšenice izborom po rodovniku počeo H. Smolje, gvardijan

- franjevački u Splitu neovisno a slično kao Englez Hallet od 1857. u Brightonu. (Šulek, 1864). Po metodi Halleta je počeo oplemenjivanje pšenice 1862. a kukuruza 1863. u Rijeci Frederik Pessi.
1860. Na vlastelinskim imanjima Slavonije radi 1860. godine 5 parnih plugova.
1860. Osnovano Kr. Gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima 18. rujna 1860. s trogodišnjom Ratarnicom i dvogodišnjim gospodarskim i šumarskim učilištem.
1860. U Sv. Ivanu Zelini održana je 24. rujna 1860. u velikoj gostioni Prva izložba gospodarskih podružnica Zelina i Dugo Selo svake vrsti plodinah i to svake vrsti žita, gomolji, sočivo, voće, groždje i vino od 1859. Predsjednici podružnica (župnik D. Stražimir i grof Stj. Drašković). Kasnije iste godine održana je i izložba u Križevcima.
1861. 14. Rujan 1861. M. Baltić izradi osnovu po kojoj će se pokušalištni vrt u Liepoj vesi urediti, te izvadja odobrenu osnovu. GL 1881.
1861. U Božjakovini na imanju Stjepana grofa Draškovića održana druga izložba podružnica Dugo Selo i Sv. Ivan Zelina.
1862. Nj. c. k. apoštolsko Veličanstvo naš premilostivi vladar odredio, da se u pučkih učionah vojene krajine imaju predavati bitnije čestice iz seoskoga gospodarstva... Pozvan, da sastavim nacert knjižice... od to doba već tri godine minule... svibnja 1865. Klaić, Mali ratar.
1962. Dragoljub, kalendar s gospodarskim poučnim člancima izdaje u Zagrebu Đuro S. Deželić.
1862. Hrvatski koledar izdaje od 1862 do 1864. godine Mijo Krešić trgovac u Zagrebu.
1862. Privremeni propis vis. kr. dvorske kancelarije o predavanju hervatskoga jezika Naredba broj 18083 od 9. prosinca 1862. u Križevačkoj školi.
1862. Častni otac H. Smolje, gvardijan franciškanski kod Spljeta u Dalmaciji priredio je jedno vreteno zemlje (1/4 jutra) i posadio u brazde 4 palca duboke i stopu razdaleke zrno pšenice 1 stopu daleko od drugoga. Hallet izabire i sjeme, a Smolje samo biljke (Smolje H. Osserv. Dalmato).
1863. Naredba o sastavljanju strukovnoga nazivlja broj 17693 od 15. prosinca 1863. (Gospodarsko-šumarskom učilištu Križevci) (Izvjestje 1860-65:19).
1863. Pokus Friderika Pessi-a na Rieci, koji bijaše lani stručak onako odgojene

- pšenice donio na tršćansku izložbu i priobćio o svom pokusu u Atti e memorie della societa agraria in Gorizia. Klip kukuruza iz najbolje sje-
menke važi 13, a iz osrednje 7 loti. (1 lot = 17.5 g. 227.5:122.5) (Šulek,
1864) GL 47/864.
1863. Osnovano istarsko agrarno društvo u Rovinju 1863. godine (Societa
Agraria Istriana). Obnovljeno 1868.
1864. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo ima 800 članova, a među njima
i na skupštini prvi put ima i prostih seljakah.
1864. Osnovana Blagajna uzajamne vjeresije (prva zadruga u Hrvatskoj) 1864.
godine na Korčuli. Prva zadruga.
1864. Prva dalmatinsko-hrvatsko-slavonska izložba HSGD-a otvorena 18. kolo-
voza 1864. Predsjednik odbora grof Miroslav Kulmer. Izložbu zatvorio
kancelar bečke dvorske kancelarije kasniji ban Ivan Mažuranić. U zgradi
dan. rektorata. Sijeno ispred! (Prima esposizione).
1864. Prvi stručni članak o oplemenjivanju bilja (Plemenitba žita) objavio je
Bogoslav Šulek u Gospodarskoj listi br. 47 i 48/1864. godine.
1865. 15. lipanj 1865. Gospodarska podružnica u Sv. Ivanu na Zelini traži
vinogradarsku školu, te predlaže da se ista u Križevcih podigne. GL 1881.
- 1865.[?] Franjo Žaveria Klaić, c.k. učitelj u slavonskoj Krajini objavio nauk o
svilarstvu u List društva gospodarskoga hrvatsko-slavonskoga 1850:6-36.
1865. Mali RATAR ili kratki nauk o ratarstvu u pitanjih i odgovorih. Za porabu
u pučkih učionah (vojene krajine) polag spisa Baruna L. Babo-a prir. Franjo
Klaić ravnatelj kr. učitelj. i zagr. grad. učionah. Zagreb 1865. (str. 106, 426
pit.) i Mali Stočar. 1865.
1866. Objavljena prva školska knjiga iz voćarstva.
1867. 30. Prosinac 1867. imenuje se prvi put u Austriji ministar za ratarstvo grof
Alfred Potocki.
1867. Pučki prijatelj, poučan i zabavan tjednik za puk trojedne kraljevine. Vlast-
nik i odgovorni urednik Bartol Francelj (učitelj na realci). U Varaždinu, 7.
ožujka 1867. Izlazi do 1877. Od br. 27/1871 urednik Dragutin Jagić, učitelj,
a od 1/1872. i vlasnik Francelj Bartol.
1867. Pučki prijatelj poučan i zabavan tjednik za puk trojedne kraljevine kako
ratar mora poslovati i raditi na oranicah, na livadah ili sjenokošah, po

- vinogradih i kod kuće ili doma, osobito kako mora nastojati oko svoje marhe (uvodnik 7.3.1867) Francelj (AG 4/92).
1867. Prijatelj pučki poučava puk seoski, pa i čest stanovnikah po naših gradovih i trgovištih u svem, što u današnjih odnošajih treba da znadu ljudi, obćinari i državljani popularno, ali ipak književnim jezikom pisanimi poukami. (GL 1867:72) Francelj Bartol.
1867. Dugoselski kovač Cinzek lani sastavio plug, koji su prigodom podružničke sjednice 9. svibnja 1867. kušali. Cinzek je na isložbi 1864. u Zagrebu, izložio ručni mlin i za svoj izumak dobio nagradu. GL 1867:130) Cinzek.
1868. U Trogiru djeluje 1868. godine Comizio agrario. (Agrarni zbor, skupština) Vrtlar F. Šustić pošumljava krš i sije buhač. Takvi zborovi pojedinih društava djeluju u više mjesta Dalmacije. Haberlandtovi pokusi soje 1877. (Senj, Skradin, Šolta i Dubrovnik) Šustić.
1869. Moj amendementi ili izpravci k osnovam hrvatskoga školskoga zakona (P. T. predlaže uvesti u pučke škole praktično gospodarstvo, da dječak nauči sve što u kući, na njivi, u vinogradu i vrtu treba znati. (PUČKI PRIJATELJ broj 30-32/1869) i tada ne bi seljaci govorili da se djeca ništa ne nauče u školi.
1869. Pučko poljodjelstvo i domaće gospodarstvo. Rukovodstvo za poljodjelce na porabu pučkih učionica u c.kr. vojnoj Krajini. Napisao je 1869. Mijat Stojanović (1818-1881) školnik i pučki pisac. F. Klaić objavio 1865. Mali Ratar i mali Stočar! Tkalac, Školstvo.
1870. Danica, kalendar Društva Svetog Jeronima počela izlaziti 1870. godine.
1870. Stražimir Dragutin. Vinogradar (preštampano iz Pučkog prijatelja gdje je objavljeno u nastavcima kao kratka uputa o vinogradarstvu od 1867-1870) Varaždin 1870. str. 196 (pretisak, Čakovec, 1992 + dodatak XVIII str.).
1871. GOSPODARSKI POUČNIK Časopis za pouku u svih strukah gospodarstva. Izlazi kao dodatak Gospodarskom Listu u 12 svežćićah na godinu. Uređuje prof. Petar Zoričić poslovođa gospodarskog društva 1871. i 1872. godine.
1872. Dalm. Sabor raspravlja 20. studena o podignuću ratarnice po osnovi sličnoj križevačkoj. Vlada hoće da bude u Spljetu, a zemaljski odbor u Sinju. (GL 1872:192).

1872. Gospodarski list dalmatinski izlazi na tal. i hrv. u Zadru od ožujka 1872. Priedsjednik dalm. g. društva Borelli sazvaio je odbor strukovnjaka koji će viećati o znanstvenom nazivlju čokoća, koje u svakoj okolici drugo ime nosi. (GL 1872. od 25. srpnja).
1872. Gospodarski Poučnik. Suradnici u 1871. su: Josip Torbar ravn. kr. realke Zagreb. u miru; Žiga Šug prof. na križevačkom šum. gospodarskom zavodu; Vjekoslav Cerman vlastelinski gospodar; Pajo Krempler, kapelan. Izvorni sastavci nagrađuju se 30 for. tabak. u CPK samo 1-8/1872!
1872. Prvi uvoz belanske ili mölthalske pasmine (manji tip pincgavca) goveda iz doline rijeke Moelfluss ili Bela u Hrvatsku.
1872. Pučki prijatelj. Od broja 1/1872. vlasnik i izdavatelj je Dragutin Jagić, koji je odgovorni urednik od broja 27/1871. U 1875. i 1876. uređuje i izdaje ga Franjo Stepanek, ravnajući učitelj Više djevojačke škole u Varaždinu.
1872. U općini Buzet namješten je prvi gospodarski stručnjak I. Sancin.
1872. Švelec, Vilko. Seljak (napisao i priobćio u Pučkom Prijatelju od 1867-1870. Za knjigu priredio i izdao Bartol Francelj. U Varaždinu 1872. Prvi dio ima 128 str. općeg uzgoja bilja, a drugi dio 264 str. posebnog uzgoja bilja) 1872. Početkom listopada 1872. otvorena je u Beču samostalna visoka škola za poljodielstva stojeća od dva odsjeka za ratarstvo i šumarstvo. Otvoren je i ratarski muzej. Sakupljeno orudje, sprave, strojevi, modeli itd. U Pešti Magjeri već imadu takov.
1873. 1. Svibanj 1873. Otvorena bje peta svietska izložba u Beču. Prva je otvorena 2. Svibnja 1851. u Londonu i to je začetak širenja raznih strojeva u gospodarstvu.
1873. 21. Veljače 1873. Agronomni kongres austrijskih gospodara poslujući u Beču, traži od vlade uведенje institucije kulturnih mjernika. Hrvatsku zastupaju dr. Stojanović i Vichodil. (možda greška mjesto: agrarni!).
1873. 6. Rujna 1873. Novi hrvatski osebujni kuruz Stražimirovac bude na sviet-skoj izložbi nagrađen i odlikovan (GL 1881:135). Na petoj svjetskoj izložbi u Beču 1873. kukuruz Stražimirovac izložen u klipu i zrnju dobi veliku kolajnu od tuča (bronce).
1873. 8. Kolovoz 1873. do 6. rujna u Križevcih drže se za 15 pučkih učitelja poljsko-gospodarska predavanja po nalogu vladinom.

1873. Na velikoj međunarodnoj izložbi u Beču 1873. dobi Dragutin Stražimir za kukuruz Stražimirovac izložen u zrnju i klipju veliku kolajnu od tuča, a na izložbi u Trstu 1882. dobi veliku zlatnu kolajnu za izloženi kukuruz i zasluge stečene na polju gospodarstva.
1873. Osnovana u Brdovcu 1873. godine Pučka predujmiona (zadruga).
1874. 17. ožujka 1874. zemaljska vlada potvrdila je pravila društva Plug slušatelja na višem odjelu križevačkoga učilišta. (115. obl. 1975, 174). Kasnije: Obrazovno društvo Plug, pa Plug-Slavulj. Od 1875. do 1942. godine djeluje Plug Gospodarsko prosvjetno i potporno društvo Plug đaka gospodarskog učilišta u Križevcima. (Vjerojatnije do 1919. kada je u Zagrebu osnovan Akademski gospodarski klub i preuzeo imovinu, a Plug je osnovan sr. školi).
1874. 7. Srpanj 1874. Ukinut bje prigodom političkoga preustrojstva stari institut svilarskih nadzornika u civilnoj Hrvatskoj, kao nadalje suvišan. svil. nadzor. GL 1881.
1874. Hrvatski sabor prihvatio prvi zakon o školstvu kojim je i praktična obuka u gospodarstvu uvedena u pučke škole građanske Hrvatske i Slavonije. (U školama Vojne krajine uvedene su od 1862. bitnije čestice iz gospodarstva). Zakon o školstvu.
1874. U Dalmaciji namješten prvi putujući gospodarski učitelj Rikard Antunović.
1875. 3. veljače 1875. U Slavoniji stvoren Bodenkulturverein predsjednik veleposjednik I. K. Adamović, tajnik IV. Peters. Slavonsko gospodarsko društvo od 1878. predsjednik Karlo pl. Mihalović. Izdaje Gospodar od 1877-1882. ili do 1902? u Osijeku. GL 1881.
1875. Počinje rad Vinarsko-voćarske stanice (talijanske) s vinarskim podrumom u Poreču, a od 1883. i škola.
1875. PUČKI PRIJATELJ časopis za puk izlazio je u Varaždinu od 1867-1877. Od 1875 ima vinjetu C. Peinlicha s grbom trojedne kraljevine. Vlasnik i urednik 1875. 1876 i 1877. je Franjo Stepanek ravnajući učitelj Više djevojačke škole u Varaždinu.
1875. Seoski gospodar (1875-1907) List za pouku hrvatskim seljakom u gospodarstvu. Izdavan troškom Hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva. Urednik Vlastimil Vichodil. Dopisi se dostavljaju glavnom suradniku Dragutinu Stražimiru, župniku na dolnjoj Zelini.

1875. Uzorni Ratar Mijata Stojanovića objavljen 1875. godine u Senju. Drugo izdanje uredio Dragutin Stražimir 1885. godine. 1876 2. Kolovoz 1876. Hrvatski sabor prima zakonske osnove: o ustrojstvu kulturnoga vieća za Hrvatsku i Slavoniju i o preustrojstvu križevačkog zavoda. kult. vieće GL 1881.
1876. Zakon od 26. studena 1876. ob ustrojenju vieća za zemaljsku kulturu i njegovih odborah određuje da članovi zemaljskoga kulturnoga vieća stanujući u jednoj podžupaniji sačinjavaju podžupanijski zemaljski kulturni odbor. Saziva podžupan najmanje 2 put godišnje.
1877. Gospodar list Slavonskog gospodarskog društva izlazi od 1877. do 1882. godine u Osijeku. Gospodar.
1877. MAV mađarske državne željeznice proizvele od 1877. do 1913. godine 10 000 parnih vršalica. MAV vršalice.
1877. Prvi putujući gospodarski učitelj u kraljevini Hrvatskoj Albert Štriga počeo je rad predavanjem u vinogradu umirovljenog majora i posjednika Tresića u Gjurgjevcu 1877. godine. Vlada šalje uz paušalnu primjernu nagradu ili uz polaganje računa. Ne namješta! (Znam. Hrv. od 1876!).
1877. Pučke Novine. Časopis za gospodarstvo, obrt i narod. Urednik Ljudevit Tomšić, učitelj donjogradske obće pučke škole u Zagrebu. Vlasništvo i naklada knjižare Mučnjak i Senftlebenove u Zagrebu broj 1. U Zagrebu, u subotu 6. siečnja 1877. Tečaj I. Tjednik!
1877. Pučki Prijatelj poučno-zabavni list za puk u Varaždinu prestaje krajem 1877. izlaziti (prema obavijesti u PUČKIM NOVINAMA broj 50 od 15. prosinca 1877) (List istog imena Pučki prijatelj izlazio je i 1901. u Krku.).
1877. U 20 podžupanija Hrvatske i Slavonije 1877. godine imenovana su 104 gospodarska vijećnika od kojih 23 vlastelina, 22 posjednika, 12 svećenika (D. Stražimir je tu!), 10 upravitelja, 7 grofova, 6 baruna, 6 gospodara, 6 šumara, 4 načelnika i 8 ostalih. Vihodil tajnika HSGD.
1878. Seoski gospodar Odg. urednik od 1/1875-2/1878. VI. Vichodil, od 3/1878-11/1878. I. Jagić, F. Kuralt do 6/1905. i M. Krištof do 12/1907. Mjesečno na 8 str. knjiž. formata D. Stražimir (1821-1891) je pokretač, besplatni gl. urednik i suradnik do 2/1891. Vichodil, Jagić++.
1878. U veljači 1878. bio je Alberto Štriga prvi put izaslan kao putujući učitelj u podžupaniju riečku, da pučanstvo pouči o shodnijem obdjelavanju vi-

- nogradah, navlastito u rezanju. Krajem 1880. vlada ne prihvaća prijedlog HSGD-a da stlano namjesti put. učitelj Štriga.
1878. Zemaljsko kulturno vijeće sastalo se 5. siječnja u Zagrebu u svoju prvu sjeditbu. Otvorio je vladin savjetnik Antun Stojanović. Imenovana su bila 104. kr. kulturna vijećnika.
1879. Aleksa Russi izaslan u vrijeme praznikah 1879. u podžupaniju vukovarsku da pouči pučanstvo u gospodarstvu i vinogradarstvu. I ponovno 1881. radi trsnog ušenca o kojemu je napisao brošuru.
1879. U zelinskoj podružnici se razgledao dvoredni plug za sadbu kukuruza, izumljen gospodarom gospoštije Pakovačke g. Bartom. (GL 11/1879:87).
1879. Uvezen prvi rasplodni bik iz Njemačke u Hrvatsku.
1880. 17. ožujka 1880. otvoren u društvenoj kući u Zagrebu prvi hrvatski vinski sajam i izložba vinarskih sprava i orudja. GL 18.
1880. Franjo Heimrl: Uzgoj gospodarskog bilja, Zagreb, 1880. (udžbenik Kr. Gosp. učilišta Križevci) Učevna knjiga ratarom križevačke ratarnice. Str. 132, sl. 34. Braća Milan i Radoslav Heimerl iz KŽ su 1921. oporučno MH 50 000 kr. Obrazovna zaklada gospodarskih knjiga Heimrl.
1880. Stražimir Dragutin. Ratarstvo za puk sa više slika napisao pop zelinski. Izdano kao 37. knjiga društva svetojeronimskog u Zagrebu. (napisao 1879. u Pešti, kao narodni zastupnik, djelo u nas također prvo u toj struci u hrvaštini) a Švelac: Seljak 1872?
1881. Gospodarski Poučnik poučni list za težake izlazi od 1881. do 1890. u Šibeniku i Zadru. Uređuje ga agronom Petar Biankini.
1881. Od 1881. do 1883. razvojačena Vojna krajina u Hrvatskoj i Slavoniji.
1882. Naredba vlade od 18. studenoga 1882. o tamanjenju biljke mrazovac. Globe od 5-25 forinti ili 1-5 dana zatvora.
1883. Gospodarska nauka na učiteljištih u Zagrebu i Petrinji bila je od nekada uvedena. Naročito usposobljenim strukovnjakom vlada povjerava predavanje, da se daje poljodjelskoj nauci toliko važnosti pravom ozbiljnošću.
1883. HSGD ima koncem 1883. godine 29 podružnicah i 4088 članovah prvoga i drugoga razreda i 130 članova utemeljiteljah.

1883. Naredba vlade od 11. siječnja 1883. glede djelokruga kulturnoga vieća u smjeru unapređivanja radnjah kulturnih napredak poljskoga gospodarstva uvedenjem koristnije gospodarske mjene (turnus) boljega sjemena, novih industrijalnih biljkah, novih strojevah.
1883. Praktična vinarsko-voćarska škola počela 8. veljače 1883. u Poreču.
1883. Vlada namjerava uvesti gospodarsku pouku u opetovnicah pučkih škola.
1883. Zemaljska vlada je povelala dogovore o gospodarskoj poduci na sjemeništih u Zagrebu i Djakovu, da se uzmogne usposobiti ladanjsko svećenstvo, da bude kadro probuditi i učvrstiti povjerenje u shodnija načela gospodarenja poukom i osobito primjerom.
1884. Donešen Zakon o vinogradarskom redu i poljskom redarstvu u Hrvatskoj i Slavoniji.
1885. Josip Prugovečki obradio Obćenito ob uzgoju bilja U Uputi po Schlipfu. J. P. iz Sv. Ivan Zelina završio od 1867. do 1870. u Križevcima gosp. i šum. Prugovečki Josip pl. služi u Križevcima od ožujka 1877. do dodiele vladi 1883. godine.
1885. Peronosporu u vinogradima oko Zadra opazio ninski župnik P. Zanki.
1885. Počele radom Ratarnica u Požegi i Voćarsko-vinogradarska škola u Petrinji.
1885. Russi Aleksa: Posebno biljogojstvo (115 stranica, 95 slika) u knjizi Upute u ratarstvo i gospodarstvo, Zagreb 1885. Iza njegove smrti 31. srpnja 1886. Ivan Potočnjak uredio (III. sv. Uzgoj bilja) Posebni uzgoj bilja Zagreb 1887. (str. 154, slika 76).
1885. Russi, A. Livadarstvo, prvi priručnik o livadarstvu, str. 159 s 101 slikom.
1885. Uputa u ratarstvo i gospodarstvo. Napisali prema Schlipfovom priručniku iz 1880. Potočnjak I, Jagić I, Pexidr G, Prugovečki J, Russi A, Stražimir D, Kempf J, Lajer J, Ubl J. i Penjić B. Str. 790+, slika 460. Savjeti i poduke gospodaru za sve grane. Prvi savjetnik gosp.
1886. Potkivačka škola Hrvatsko-slavonskog društva počela radom u Zagrebu. Podkovarnica. Potkivačka škola.
1886. Počele radom Ratarske produžnice pri pučkim školama 3 puta tjedno zimi od 1.XI. do 31.III. po 2 sata.

1886. Russi Aleksa. uzgoj bilja. svezak I (Uzgoj bilja) i svezak II (Ratarstvo) izdani 1886, a III (Posebni uzgoj bilja) izdan 1887).
1887. Drugi putujući gospodarski učitelj u Hrvatskoj Milan Hrzić počeo radom. (čak 10 godina poslije namještenja prvog!).
1887. Hipotekarna banka za male posjednike HSGD-a osnovana u Zagrebu.
1887. Od 1887. do 1890. radi dvogodišnja gospodarska škola u Gružu kraj Dubrovnika. (ili do 1908?).
1887. Russi Aleksa i Potočnjak Ivan: Uzgoj bilja svezak III Posebni uzgoj bilja, Zagreb, 1887.
1887. Uvedeni gospodarski tečajevi u gradskim školama Šibenika i Trogira.
1887. Uvezeno 50 000 direktno rodeće loze u loznjake Hrvatske.
1887. Viestnik za Gospodarstvo i Šumarstvo prvi hrvatski časopis koji objavljuje uspjehe vlastitoga istraživanja Gospodarsko-šumarskog učilišta u Križevcima. Izlazi od 1887 do 1890. godine. Uređuje ga prof. Ivan Potočnjak.
1887. Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo izlazi u Križevcima od 1887. do 1890. godine. Uređuje ga prof. Ivan Potočnjak a predaje na višem zavodu: fiziku, rudstvo, geologiju, obću zoologiju, botaniku, klimatologiju, meteorologiju, bolesti bilja i mikroskopiju.
1888. Hreljanović, D. Umjetna gnojiva i njihova poraba, Gruž 1888.
1891. Jubilara (50.) izložba HSGD-a u Zagrebu (52 podružnice i 8455 članova).
1893. Dalmatinsko gospodarsko društvo osnovano 1893. u Zadru.
1893. Postaja za iztraživanje sjemenja osnovana 10. srpnja 1893. i otvorena 19. rujna 1893. u kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevciah. Predstojnik Andrija Lenarčić, profesor Općeg i posebnog uzgoja bilja i nadzornik Gospodarskog pokušališta.
1893. Uvezen prvi bik pincgavske pasmine u Hrvatsku.
1894. Filokseru na Silbi i Pagu opazio putujući gospodarski učitelj Mate Dudan.
1894. Osnovan prvi matičnjak od 5 ha američkih podloga loze na otoku Silbi.
1894. Osnovana Cesarska kraljevska kemijsko-gospodarska pokušajna postaja u Splitu.

1895. Osnovano protufilokserično povjerenstvo u Zadru.
1895. Osnovan privatni Javni kemijsko-analitički zavod prof. Srećka Bošnjakovića u Zagrebu.
1897. Posjed Božjakovina zbog izbjegavanja bankrota kupljen za Državno uzorno dobro.
1897. Zakon o promicanju gospodarstva u Hrvatskoj.
1897. Zotti, I. Nacrt osnove za pridignuće gospodarstva u Dalmaciji.
1900. Osnovana Niža gospodarska škola u Iloku.
- 1900.. Zadruga za pucanje na obranu od krupe Jelsa.
- 1901 Osnovan 10. svibnja 1901. Kr. hrv.-slav. zem. bakteriološki zavod u Križevcima. Pravila izdana 28. ožujka 1903.
1902. Božićnica, Hrvatski seljački kalendar Antuna Radića.
1902. Naredba od 17. siječnja 1902. o nadzoru prodaje djetelinskog sjemena. Trgovci znatno više plombiraju sjeme.
1902. Osnovan 30. srpnja 1902. Kr. zem. hrv.-slav. agrikulturno kemijski zavod u Križevcima. Pravila izdana 26. travnja 1903. i tim danom počeo radom. (Izvješće, 1909, 72).
1902. Više gospodarsko učilište u Križevcima djeluje od 1902/03 do 1919/20. godine, kada je osnovan Gospodarsko-šumarski fakultet u Zagrebu i preinjet istraživački rad većine postaja i zavoda u Zagreb.
1903. U Božjakovini počeli od 1903-05. specijalizirani dvogodišnji gospodarski tečajevi za seljake gospodare i nadglednike, pazitelje i t. d. u službi vlastelinstvah (mljekare i kravare (32), vrtljare (2), vincilire i voćare (89), pivničare i t.d.
1905. 22. V. 1905. je na zemaljskom dobru u Božjakovini bilo natjecanje strojeva nazvanih kosila. Kosilo vozi par jakih konja, a na dan lasno može po 8 rali pokositi. Travu reže nožem, koji se sastoji iz samih škarica. Natjecale su se englezke i amerik. firme.
1905. Gospodarska škola (hrvatska) u Pazinu djeluje od 1905. do 1918. godine.
1905. Niža gospodarska škola u Glavicama kraj Knina.
1905. Uvoz simentalke pasmine u Sv. Ivan Žabno.

1906. Osnovano je Hrvatsko zemaljsko društvo gospodarskih i šumarskih činovnika na Zemaljskoj izložbi u Zagrebu. Djeluje sa sjedištem u Osijeku, a izdaje i staleško glasilo Zrno. (Gosp. smotra 1913). Stariji je samo klub Plug iz 1875. učenika u Križevcima.
1906. Prema Uredbi o trogodišnjim opetovnicama rade 1282.
1907. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo u Zagrebu reorganizira se kao Središnja zadruga. Osniva svoja poduzeća Zrno i druga.
1907. Od 1907. do 1947. djeluju Stočarske (marvogojske?) udruge u Hrvatskoj.
1907. Osnovana Gospodarska postaja u Gospiću Mandekić spominje pokuse sa Sirban prolifik pšenicom od 1910. u Zemaljskoj pokusnoj stanici u Gospiću.
1908. Akademsko Društvo Hrvata Agronoma LIPA u Beču. Pravila priznata riješenjem c. i kr. donjoaustrijskog namjesništva od 3. ožujka 1908. br. Z.V. 610.
1908. Osnivač marvogojske udruge Sv. Ivan Žabno bilježnik Petrović je molio vladu da profesori iz Križevačkog učilišta održe prvi pokusni zimski gospodarski tečaj. Održano u 3 mjeseca 1908/09. godine 78 sati za prosječno 40 (16-80) slušača.
1908. U Dalmaciji radi 6 putujućih gospodarskih učitelja.
1908. U Hrvatskoj i Slavoniji djeluju 224 gospodarska stručnjaka na veleposjedima i 33 u državnoj službi.
1909. Od 1909. do 1919. godine izlazi u Križevcima Gospodarska smotra agronomski znanstveni časopis. Uređuje ga Andrija Lenarčić (do 1913), Gustav Bohutinsky (do 1914) i Ljudevit Prohaska (do 1919). Nasljednik je Viestnika za gospodarstvo (1877-1890) godine.
1909. Održan 2. zimski gospodarski tečaj u Koprivnici 1909/10. za 45 polaznika (23-70) Koprivnica tečaj.
1910. G. Bohutinsky i V. Mandekić u Križevcima prvi u Evropi obavljaju samooplodnju kukuruza i ispituju linije, linijske i linijskosortne hibride kukuruza. Mandekić objavljuje 1916. izmjerene osobine i prirod biljaka iz samooplodnje iz 1909. ili i ranije?!
1910. Od 1910. izlazi u Osijeku mjesečnik ZRNO. Glasilo hrv. zem. društva gospodarskih i šum. činovnika. Članovi dobivaju list besplatno. U 1915. je

izašlo 6 sveščića na 126 stranica B5 formata. Odg. ur. Gjuro pl. Ilić. Gl. ur. Kosta Ilibašić u Varaždinu.

1911. Održan 3. zimski gospodarski tečaj u Vrbovcu za 24-70 slušača 1910/11.
1911. Razumni Gospodar list našem seljaku za pouku Uređuje Fran Trampuž, upravitelj državnog uzor-gospodarstva u Pazinu. Mjesečni prilog Pučkog Prijatelja. God. I. 1911. i II. 1912. (16 str. B5).
1912. Državno uzor-gospodarstvo u Pazinu je u broju 12/1912. Razumnog gospodara objavilo primanje 8 radničkih učenika na 10 mjesečni praktični tečaj od 1. II. 1913. s navršenih 15 godina inteligentne, nepokvarene, potpuno razvijene i zdrave mladiće pismene.
1912. Održan 4. zimski gospodarski tečaj u Sv. Ivanu Žabno 1912/13. za 42-70 polaznika. (Prvi je bio 1908/09.!) Iste godine su održani zimski gospodarski tečajevi u Rečici i u Jastrebarskom.
1912. Osnovan Savez marvogojskih udruga u Zagrebu.
1913. Prva zimska gospodarska škola u Petrinji počinje radom 20. XI. 1913. i traje do 6. III. 1913.
1913. Savez marvogojskih udruga organizira prvi tečaj za kontrolne asistente i počinje s kontrolom mliječnosti krava.
1914. Osnovan Odjel za narodno gospodarstvo kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu.
1916. Artur Mahnik je osnovao na nadbiskupskom dobru Maksimir Seleksijsku postaju. Od 1920. tu djeluje Zavod za bilinogojstvo predstojnik Franc Jesenko.
1916. Hrvatsko gospodarsko društvo u Osijeku osnovalo je Agrikulturno-kemij-ski zavod. Uredio ga je i vodio Antun Schmidt do 1919. a dalje prof. A. Seiwerth. Ministarstvo poljoprivrede SHS ga kupuje i 9. X 1922. osniva Poljoprivrednu oglednu i kontrolnu stanicu. U Agrobotaničkom odsjeku od 1930. je i selekcija.
1916. Vinko Mandekić objavljuje rezultate linijskih hibrida kukuruza prvi u Evropi 1916. godine.
1917. Na dogovornom sastanku 22 gospodarska strukovnjaka 28. listopada 1917. u prostorijama "Grand Hotela" u Zagrebu izabran je provizorni odbor "Gospodarskoga kluba za promicanje poljoprivredne znanosti, književnosti

i gospodarskih reforma".

1. August Vihodyl kao predsjednik, umirovljeni ravnatelj Višeg gospodarskog učilišta u Križevcima.
 2. Artur Mahnik 1. podpredsjednik, upravitelj nadbiskupskih imanja i Selekcijske postaje u Maksimiru.
 3. Miroslav Steinhausz 2. podpredsjednik, upravitelj imanja grofa Eltza i Selekcijske postaje u Vukovaru.
 4. Dr. Ljudevit Prohaska tajnik, profesor Višeg gospodarskog učilišta u Križevcima.
1918. Gospodarski klub za Promicanje Poljoprivredne Znanosti, Književnosti i Gospodarskih reforma osnovala su 32 člana na konstituirajućoj skupštini 24. veljače 1918. u hotelu Grand u Zagrebu. Predsjednik Artur Mahnik upravitelj nadbiskupskih imanja, tajnik dr. Ljudevit Prohaska profesor Višeg gospodarskog učilišta u Križevcima.
1919. Gospodarsko-šumarski fakultet u Zagrebu osnovan 31. kolovoza 1919, predavanja su počela 1. listopada 1919. u Tvorničkoj br. 10 (danas Klaićeva) za 76 slušača gospodara, a 4. prosinca 1919. je osnovan Akademski gospodarski klub studenata većinom od ranijih studenata Višeg gospodarskog učilišta u Križevcima i preuzeo imovinu Đačkog kluba Plug osnovanog 1875. u Križevcima.

Adresa autora - *Author's address:*
Prof. dr. Franjo Šatović
Voćarsko naselje 98, Zagreb

Primljeno: 1. 7. 95.